

Bečva: český symbol přírodní obnovy řeky?

Poslechněte si 2. díl našeho podcastu Hlasy proměny 2.

10.1.2025 - | Člověk v tísní

Část Bečvy již před dvěma lety revitalizoval podnik Povodí Moravy, který zajišťuje správu, provoz a údržbu vodních toků.

„Projekt byl postavený na myšlence vytvořit takový tvar koryta, aby se řece skokově dávalo k dispozici velké množství štěrku. Velmi aktivně jsme pracovali s říčním dřevem – museli jsme i kácet, ale materiál jsme v maximální míře zpětně využívali. Pokud zkombinujete dřevo a štěrk, vytvoříte tak podmínky, na které se navážou organismy, které jinde tyto možnosti nemají, takže jsou z toho cenná stanoviště,“ vysvětluje David Veselý, projektový manažer Povodí Vltavy, jak projekt revitalizace Bečvy probíhal.

Zároveň zmiňuje jednu z důležitých funkcí řeky – protipovodňovou.

„U povodní v roce 1997 řeka ukázala, že má takovou sílu, že bude lepší hledat cesty, jak s ní spolupracovat než se s ní prát,“ říká projektový manažer. „Dali jsme řece volnost, aby pracovala se štěrkem. To jí stojí nějakou energii, takže než při povodni přiteče do měst, je už uklidněná,“ dodává.

Od historie k současným a budoucím výzvám

Lidé řeku Bečvu využívali po staletí. Už koncem 19. století ji tedy začali měnit.

„Okolí řeky se nemohlo hospodářsky využívat, protože bylo podmáčené, byly tam štěrkové nánosy. Zároveň tam bylo riziko povodní,“ vysvětluje Pavel Mašláň, působící v Muzeu regionu Valašsko ve Vsetíně.

Dnes se v kontextu zahřívající se planety pod vlivem emisí skleníkových plynů mění také podmínky, které české řeky v příštích dekádách čekají.

„Bečva má výhodu, že má většinu toku ve středních a vyšších výškách a má tam relativně vysoký zdroj srážkové vody. Teploty nejsou tak extrémní jako v suchých oblastech. Pokud ale dojde ke sníženým srážkovým úhrnům, vody bude méně, což se s aktuálním oteplováním bude dále opakovat,“ říká Adam Vizina z Výzkumného ústavu vodohospodářského T. G. Masaryka.

Vrátit Bečvě přirozený charakter

V září roku 2024 bylo podepsáno memorandum o spolupráci na přípravě a realizaci obnovy Bečvy. V tom se píše, že účinným adaptačním opatřením je kombinace přírodě blízkých a technických opatření.

„Kdybychom našli prostor, kde řeku necháme, aby sama rozvolnila koryto, nebo tomu pomohli jen drobnějšími opatřeními, tak bychom ušetřili peníze a zároveň zpomalili odtok. To znamená, že voda zůstane déle, když je sucho a při povodních se rozlije tam, kde má,“ říká Jitka Seitlová, jedna z iniciátorek memoranda, geoložka a senátorka.

„Dnes máme 15 procent zpřírodněných úseků a 85 procent umělých,“ říká Michal Krejčí, krajinný

ekolog z Agentury ochrany přírody a krajiny ČR. *„Za 30 let bychom chtěli dosáhnout otočení tohoto poměru.“* Dodává, že ve městech se řeší také to, jak bude odtok zapojen do urbanistické stránky města. Naopak tam, kde je prostoru více, řeku podle něj stačí uvolnit a využít samo obnovní potenciál, aby se dostala do přirozeného stavu.

O zářijovém memorandu chce s jeho iniciátory dále jednat nový hejtman Olomouckého kraje, Ladislav Okleštěk. Ten vytýká, že mezi účastníky memoranda nejsou zástupci a zástupkyně Zlínského kraje, odkud Bečva přitéká do kraje Olomouckého a zase z něj odtéká. *„Jako kraj máme zajistit pořízení územní studie. K tomu nemáme důvod, protože investorem je správce povodí,“* dodává poslanec.

Vedoucí klimatických programů v ČR v Člověku v tísní, Magdalena Davis, memorandum naopak vítá.

„Teď je důležité, aby revitalizace postupovala v souladu s potřebami území a byla projednávána participativně s občany,“ říká. *„Tam, kde si řeka našla vlastní cesty a meandry, abychom je využili, protože to je revitalizace zadarmo a vracet ji zpátky do jejího regulovaného koryta za desítky milionů nedává smysl.“*

Přínosy a nevyužitý potenciál. Revitalizace Bečvy očima místních

V obci Ústí už lidé přes dva roky žijí poblíž rozšířeného koryta revitalizovaného úseku řeky Bečvy.

„Je to přínos pro nás, pro vesnici, pro občany. Při každé menší vodě tady byla hrůza. Nám to strašně pomohlo,“ shrnuje starosta obce, Libor Vykopal, přínosy opatření.

„Bečva se rozšířila, udělaly se tam různé meandry. To si rozhodně myslím, že je pro Bečvu plus, ale pořád to nestačí. Myslím si, že je škoda, že se to utlo na Skalickém a Černotínském katastru a nepokračuje to dál,“ sdílí Petra Kočnarová, starostka obce Skalička, která je součástí memoranda.

Kde náš klimatický podcast najdete

Podcast Hlasy proměny 2: Mění se klima, měníme se i my můžete poslouchat na našem YouTube kanálu a ve všech běžných podcastových aplikacích (Spotify, Apple Podcasts, České podcasty).

Podcast vznikl v organizaci Člověk v tísní. Druhou epizodu podcastu připravil a o mix zvuku se postaral Štěpán Sedláček. Hudbu složil Tomáš Pernický, dramaturgii zastal Filip Rambousek a věcnou správnost garantuje Magdalena Davis. Autorkou vizuálu je Radka Tomašíková.

Druhá série podcastu byla finančně podpořena Evropskou klimatickou nadací.

<https://www.clovekv tisni.cz/becva-cesky-symbol-prirodni-obnovy-reky-poslechnete-si-2-dil-naseho-podcastu-hlasy-promeny-2-12210gp>